

KYLÄKAAVOITUKSEN KEHITTÄMISHANKE

- NÄKÖKULMIA KYLIEN KAAVOITUKSEEN JA HANKKEEN HAASTEISIIN

- **Hankkeella on hyvät tavoitteet käytännön näkökulmasta**
  - o helpottaa kylien rakentamista,
  - o vahvistaa kyläläisten roolia kaavan laadinnassa
  - o kehittää rakentamista ohjaavan kyläyleiskaavan sisältöä, esitystapaa ja laadintaprosessia
  - o laatia malleja, joilla maanomistajien tasapuolinen kohtelu voidaan turvata rakennuslupa- oikeuttavassa kylän yleiskaavassa.

- **Kyläyleiskaava ei ole välineenä uusi**
  - o Kylien osayleiskaavoja on tehty ennenkin - kyläkaavojen kehittämishankkeessa ei ole kysymys kokonaan uuden maaseutukaavoituksen välineen luomisesta, vaan jo käytetyn välineen virittämisestä vastaamaan paremmin suomalaisten kylien kehittämisen tarpeisiin.

- **Lähtökohta - täydentävä rakentaminen luontevaksi osaksi asuinmaaseutua**
  - o Suomen kylissä riittää hyviä tonttivalintoja yllin kyllin.
  - o Myös luontoarvot, kulttuurimaisemat ja maaseudun elinkeinot voidaan huomioida ja hyödyntää ne kylien kehittämisen lähtökohtana.
  - o Uusi rakentaminen on useimmiten mahdollista sijoittaa luonteville paikoille eri puolille kylää: kylänraittien varsille, lämpimiin rinteisiin - huomioiden arvokkaat kulttuurimaisemat, luontoarvot jne...
  - o Kuinka ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä käytännössä?

- **Osayleiskaava on hyvä väline kylien kehittämiseen**
  - o Kyläkaavassa täydentävä rakentaminen voidaan sijoittaa kylän eri osiin ja eri maanomistajien alueille.
  - o Kunnan asemakaava-alue on usein vaikeasti istutettavissa kylän perinteiseen rakentamiseen ja maaseutumaiseen luonteeseen. Taustalla maakaupat sieltä mistä maata on saatu...
  - o Täydentävän rakentamisen tulisi kuitenkin sijoittaa ”pitkin kylää” ilman, että rakentamista keskitetään tietyille rajatulle alueelle.
  - o Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaava antaa oikeudellisen perustan kylien täydentävään rakentamiseen

- **Osayleiskaavojen toteutus avainasemassa.**
  - o Kaavojen pitää toimia käytännössä, jotta niillä on todellinen merkitys kylien kehittämisessä.
  - o Tontteja pitää saada tarjontaan niin, että esim. tarve kunnan ”palstoitusalueisiin” voidaan välttää.

- **Edellytyksenä hyvä vuorovaikutus ja myönteinen henki**
  - o Kaavoitukseen tarvitaan kyläsuunnittelun myönteistä otetta ja asukaslähtöisyyttä
  - o Tarvitaan kyläläisten mukana oloa prosessin alusta alkaen: kyläsuunnittelun ja kyläkaavoituksen prosessien sovittamista yhteen?
  - o Hyviä osallistuvan suunnittelun käytäntöjä löytyy ja niistä on hyviä kokemuksia: kysymys on resurssien suuntaamisesta niiden johdonmukaisempaan käyttöön

- **Kylät ovat erilaisia**

- Kyläkaava on erilainen erilaisissa olosuhteissa - kyläkaavoituksen tulee mukautua maaseudun vaihteleviin lähtökohtiin:
  - Luonto- ja maisemaolosuhteiltaan erilaiset kylät
  - Sijainniltaan erilaiset kylät
    - Kasvavien kaupunkiseutujen läheinen maaseutu
    - Väestöltään vähenevät seudut
  - Elinkeinorakenteeltaan erilaiset kylät
    - Vahvan maatalouden kylät
    - Asuinkylät
- Suunnittelussa on aina kysymys erilaisten olosuhteiden, näkökulmien, tavoitteiden ja tarpeiden sovittamisesta yhteen.

- **Tavoitteena tasapuolisuus**

- Hankkeessa etsitään malleja siihen, miten maanomistajien tasapuolinen kohtelu voidaan turvata rakennuslupaan oikeuttavassa kylän yleiskaavassa
- Milloin tarvitaan kantatilatarkasteluja, so. selvityksiä aikaisemmasta rakentamista ja kiinteistöjaotuksen muutoksista?
- Kylien maanomistajilla voi olla hyvin erilainen tilanne tonttien tarpeen suhteen - ja tilanteet myös vaihtelevat ajan myötä.
  - Miten tämä tulisi ottaa huomioon kaavojen sisällössä ja kaavaprosessissa?
  - Täydentyvän kyläkaavoituksen periaate: voisiko MRL 44 §:n sisältämä kymmenen vuoden määräaika olla määräaika kaavojen tasapuolisuuden päivityksiin?
- Tarvitaanko sopimisen kehittämistä tasapuolisuuden varmistajana?
- Tasapuolisuuden tärkeä näkökulma: kylien kaikki maa ei ole kylärakentamisen kannalta samanlaista. Kaavoituksessa tarvitaan vyöhyketarkasteluja tasapuolisuuden yhtenä toteuttajana.

- **Selvitystarpeet kyläkaavoituksen yhteydessä**

- Selvitykset ovat merkittävä osa kyläkaavoituksen kustannuksia ja kaavaprosessia
- Selvitysten laajuus ja sisältö tulee aina sovittaa kylän olosuhteisiin ja suunnittelun tarpeeseen
- Selvitysten ulkopuolelle ne alueet, joihin muutoksia ei kohdistu?
- Selvitykset tai osa niistä vasta silloin kun niitä tarvitaan - rak.lupamenettelyn yhteyteen?

- **Keveämpi kaavoituksen prosessi**

- Valinnan varaa löytyy jo nykyisten säädösten puitteissa
- Asukkaiden vaikutusmahdollisuudet, vuorovaikutus?
- Kunnallisen päätöksenteon sujuvuus ja käsittelyvaiheet?

- **Hankkeen yhteydessä eväitä MRL 44 §:n soveltamiseen**

- Milloin kylään kohdistuva rakennuspaine on merkittävää?
”Rakennuslupa ... myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Määräys voi koskea vain kyläaluetta, johon ei kohdistu merkittäviä rakentamispaineita”.
- Milloin yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä?
”Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella.”
- Mitä tarkoittaa kiinteistökohtaisuus? Nykyiset kiinteistöt vai kantatilat?
 Lain perustelujen mukaan *”määräys voidaan ottaa sellaiseen yleiskaavaan, jossa rakennuspaikkojen likimääräinen sijainti ja niiden lukumäärä on osoitettu kiinteistökohtaisesti.”*
- Millaiset kyläalueet ovat kaupunkiseudun lievealueita?